

Кондратенко С.В.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти 2 курсу
спеціальності 071 Облік і оподаткування,

Науковий керівник: д.е.н. доцентка Петренко В.С.

Херсонський державний університет

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

В умовах становлення міжнародної економіки, глобалізаційних процесів, розширення зовнішньоторговельних зв'язків підприємств машинобудівної, металургійної, та інших напрямів промисловості, збільшення обсягів безпосереднього іноземного інвестування стає необхідним адаптувати наш облік до МСФЗ. МСФЗ або Міжнародні стандарти фінансової звітності (англ. International Financial Reporting Standards — IFRS) — це набір стандартів, що зумовлюють правила фінансової звітності.

На сьогоднішній день підприємства із зарубіжними інвестиціями зобов'язані вести неодмінний контроль за трьома напрямками:

1. Фінансовий за національними стандартами – для створення звітності для вітчизняних користувачів;
2. Податковий - звітність, що використовуються за розрахунками з державними фондами;
3. Контроль за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку – де звітність для іноземних користувачів.

Згідно з П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та п. 39-42 Концептуальної основи МСБО (3), «користувачі повинні мати змогу порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди для того, щоб визначити тенденції і його фінансовому стані та результатах діяльності. Також користувачі повинні мати змогу порівнювати фінансові звіти різних підприємств» [1].

Матеріали, зазвичай, є значною частиною активів підприємства, вони

займають значне місце у складі майна і чільні позиції у структурі витрат підприємств; щодо підсумків виробничої діяльності підприємства і надання інформації про його фінансовий стан. Виробничі запаси відносять до складу оборотних активів, оскільки може бути перетворені на гроші протягом одного операційного циклу.

Підприємство може зберігати різні види оборотних цінностей на своїх складах. Таким чином утворюється потреба у створенні матеріальної відповідальності за їх безпеку.

Таким чином «облік наявності і руху запасів в Україні здійснюється лише на рахунках у системі постійного обліку запасів. Виробничі запаси складаються з сировини, основних і допоміжних матеріалів, купованих напівфабрикатів і комплектуючих виробів, будівельних матеріалів, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб» [2].

Для систематизації інформації про наявність та рух запасів сировини, палива, матеріалів, виробів комплектуючих та ін. планом рахунків передбачено рахунок номер 20 "Виробничі запаси".

За кордоном до способів аналітичного обліку матеріальних запасів належать:

- спосіб періодичного обліку;
- метод поточного (безперервного) обліку.

Згідно методики періодичного обліку запасів «детальний облік матеріальних запасів протягом року не ведеться, а в кінці року має проводитися інвентаризація наявних запасів для встановлення рівня запасів на кінець звітної періоду. Собівартість реалізованих запасів не може бути визначена доти, доки не буде завершена інвентаризація, оскільки розрахунок собівартості визначають так: нетто-вартість покупок плюс рівень запасів на початок звітної періоду мінус рівень запасів на кінець звітної періоду» [3].

Згідно методу поточного (безперервного) обліку «ТМЦ полягає в тому,

що систематично з надходженням і рухом матеріальних запасів їх кількість і вартість строго документуються. Метод забезпечує контроль за операціями руху ТМЦ, сигналізує про необхідність нових замовлень матеріалів на поповнення запасів, формує інформацію про оптимальний обсяг замовлення. У результаті цього протягом усього звітного періоду відомий обсяг наявних запасів» [4].

В інших державах облік товарно-матеріальних цінностей регламентує стандарт міжнародного значення № 2 „Оцінка та відображення матеріально-виробничих запасів у контексті утворення фактичної собівартості”, діє з 1.01.1976 р. Даний стандарт визначає собівартість та методи оцінювання.

Університет присяжних бухгалтерів США вважає, що собівартість є первинною основою обліку запасів, до складу відносять наступні елементи:

- сума рахунку-фактури, за вилючуванням знижок при купівлі;
- сума страхування товарів при дорозі;
- тарифи та необхідні податки.

Інші витрати, пов'язані з отриманням, прийманням і т.п., в тезі, також повинні входити в собівартість матеріальних запасів. Втім на ділі так важко поділити ці витрати між окремими видами, що вони здебільше враховуються витратами звітного періоду, а не елементом собівартості матеріальних запасів.

Продовж року ціна на значну кількість товарів змінюється. Ідентична кількість товарів може бути здобута зовсім за різними цінами. Отже бухгалтерів більше хвилює рух цінностей, а чи не фізичне переміщення товарів під час діяльності фірми чи виробництва, оскільки саме ціна дозволяє вірніше визначити виручку.

Значне значення для правильного контролю на підприємствах має порядок запасів згідно національних стандартів. Відповідно до Положення бухгалтерського контролю № 9 "Запаси" Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 «придбані або вироблені запаси

зараховуються на баланс підприємства за первинною вартістю, чистою вартістю реалізації» [5].

Початкова вартість – це ціна якою зараховуються на баланс підприємства отримані чи вироблені запаси.

Чиста вартість реалізації - це очікувана ціна реалізації резервів в умовах звичайної діяльності за мінусом очікуваних витрат на закінчення їх виробництва і збут.

У іноземних країнах застосовують різні способи оцінки матеріальних запасів:

- метод ФІФО;
(англ. First In, First Out – першим прийшов – першим пішов);
- метод ЛІФО;
(англ. Last In, First Out – останнім прийшов – першим пішов);
- метод специфічної ідентифікації;
- метод середньої вартості.

Національні стандарти обліку зведені на підставі Міжнародних стандартів, але відповідно до особливості національної системи є протиріччя обліку в Україні і зарубіжних країнах. Відтак слід відмовитися від жорсткого регламентування обліку, а саме: удосконалювати національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та гармонізувати їх із міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, а ще надати належне професійне та якісне навчання практикуючих бухгалтерів.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2). Запаси. Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] . Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Талайло О.О., Чернікова Є.Г. Особливості організації обліку запасів за міжнародними та національними стандартами [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_DSN_2013/Economics/7_141684.doc.htm.
5. Малютяк С. Облік запасів: деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО. Режим доступу: <https://www.pspauidit.com.ua/files/malutak.pdf>